

får jag nöjet personligen öfvertyga mig om Herrarnes välbefinnande i början af nästkommande Juni, emedan H:r Doctorn och Biskopen Ottelin yttrat sin önskan, att jag vore Honom följaktig på Hans tilltänkta resa, och jag af flera skäl är lika villig som skyldig att ställa mig denna utmärkt välvilliga önskan till efterrättelse.

Med största Högaktning har jag äran underteckna

Höglärde Herr Magisters
ödmjukaste tjänare
Joh. Vilh. Snellman

10

H:fors den 15 April 1843.

56 Z. HÆGGSTRÖM – J. V. SNELLMAN 28.IV 1843
HUB, JVS handskriftssamling

Stockholm, d. 28 April 1843.

20

Käre Broder Snellman!

Någon *Svenska Messan af Müller* finnes icke i härvarande Bok- och Musik-handel. Du eller din committent har förmodligen misstagit sig om författarenamnet; åtminstone har icke jag hört omtalas några andra författare i den vägen än *Hæffner* och *Ahlström*. Låt mig veta, hur' härmed hänger tillhoppa, så skall öfversända Dig ett exemplar på den väg, Du befaller.

30

Gif Dig till tåls! Recensioner komma att hagla öfver din bok om Staten; men hvarken författaren eller ämnet äro just att löpa på i första brådkastet. Jag var hos Professor Bergfalk här om dagen, för att spörja honom till om ett förord, som han lofvat till Cassagnac. – Jag frågade honom då, hvad han tyckte om din bok, och genast tog han fram en hel lunta, som han skrifvit deröfver, och läste upp derur ett ställe, der han, med noggrann uppräknig af sidor, der ett och samma ord, frihet, förekommer i olika bemärkelse, ville bevisa, att Du icke rätt genomtänkt ditt ämne och motsagt Dig sjelf; i synnerhet sade han sig vara missbelåten med hvad Du velat i nationalekonomien anföra, ty der, mente han, syntes det genast, att Du icke var hemmastadd. I afseende på det hela yttrade han: den boken innehåller många väl tänkta, till och originelt genomförda, saker; men det hela är icke genomarbetadt, och hänger icke riktigt ihop. Jag tycker om Snellman, tillade han; han vill väl och har penetration; han skrifver med värma och skarpsinnigt; men här har han påtagligen brådkastat. Han talar illa om oss Svenskar; jag vet, han ångrat det; men nog bör han få veta, att det icke står så illa till, som han tror. – Det rann mig genast i sinnet, att hvad jag skickat Dig ur Aftonbladet kunde vara åtminstone inspireradt af honom, och frågade, i hvilket blad han tänkte införa Recensionen, som innehöll minst 4 fullskrifna ark. – Han likasom studsade vid frågan: det säger jag icke; men jag har tänkt skrifva en för Juridiskt Archiv och en för Frey. Kanske låter jag öfversätta en Recension och skicka den till Tyskland, der han äfven talat illa om oss. – Imellertid är boken god, som den är; men hon hade kunnat vara bättre. Gubben var mycket språksam; vi följdes åt till staden på båt från Ragvaldsbron och talte under hela vägen om Dig. Han sade då bland annat, det han trodde,

40

ditt dagbladsskrifveri hade haft ett menligt inflytande på din bok; du hade derigenom kommit att taga parti, och detta, mente han, skulle i betydlig grad hindrat ett opartskt afvägande af skälen mot och med i Representationsfrågan. – Jag längtar, som fogeln efter dag, att få läsa en Recension, af Bergfalk, så att Du kunde komma i tillfälle att förklara Dig, ty den mannen måste förtjena ett svar. Hvad deremot Aftonblads redactionen har att säga, kan icke betyda mycket, hvarken för författaren eller förläggaren. De, som kunna läsa en sådan bok med nytta, rätta sig ej mycket efter Aftonbladets förmenanden. Jag var i förra veckan upp till Hierta och fann der i bureauen din bok liggande på bordet, fullkluttrad med blyertstecken och långa skrifna ramsor i margerna och under texten. Det vore roligt, sade jag, om Herrarne ville göra allvar af saken, så att hon kunde komma rätt under discussion. Nog hade Herrarne, tycker jag, kunnat hålla inne med sina förutsättningar om en Statslära inkom för Finnland eller Ryssland. – Nej, det måste fram, ty boken hvimlar af fiendtligheter mot tidens progressiva bemödanden, af hvilka knappt ett enda funnit nåd för hans ögon. – Herrarne böra se sig före, om de rätt förstå Snellman, först innan de bryta stafven öfver honom; men allt blir godt, om Herrarne blott skriva så, att en hederlig man kan svara derpå. –

Skada, evinnerlig skada var, att jag icke skickade 100 Exemplar till Wasenius, såsom jag först ämnade; men jag hoppas, lånen icke skola hindra framtida afsättning; man åtnöjer sig ej med att läsa en sådan bok blott *en gång*. Skall bli roligt att se, hvad de herrarne nu tilltro sig att requirera.

Din Vän Zacharias Hæggström

P. S. Min gumma hade ämnat skriva i dag; men hon är icke rätt rask och ber mig hjertligen helsa Dig; likaså syster, som tackar för brefvet, och Barnen. De må alla, Gudi lof! väl, utom Mamma, som legat till sängs på f. m., men var uppe till middagen.

57 E. F. HÆGGSTRÖM – J. V. SNELLMAN 1.V 1843
HUB, JVS handskriftssamling

Stockholm Den 1:sta Majj 1843.

Min Goda vän Magister Snellman!

Mina tankar hafva i dag omöjeligen kunnat lämna vår saknade vän! vår *goda* allas vår goda Magister Snellman. Denna dagen – för ett år sedan, påminner oss om så myckett. Vi sitta nu FASTER och jag i år 1. Majj liksom i fjol 1. Majj hemma – med den skilnaden, att flickorna och pappa äfven äro hemma. – Ingen Farbror Snellman kommer nu och lockar ut dem till glädje – eller för att roa dem; ingen farbror Snellman kommer heller till oss senare på aftonen och sprider glädje för oss och alla i vår lilla boning. Ej får Magister Snellman nu undra om jag griper till pännan för att åtminstone skrifteligen en stund få språka med den vi alla så innerligen hålla af. FASTER och jag hafva visserligen hela dagen då vi kommit tillsammans talat om vår *vän*, men det var mig ej fyllest – jag måste gå upp till min älskade Zachris bekänna för honom hvad som låg mig om hjertat – och då jag sade honom: jag har